

PROTOKOLL

Kommunala pensionärsrådet för sociala frågor
Kommunala rådet för sociala funktionshinderfrågor,
tisdagen den 20 maj 2025, kl. 15.00 – 17.00

Närvarande:

Ylva Samuelsson, ordförande
Mikael Kindbladh, 1:a vice ordförande
Lise-Lotte Jonasson, 2:a vice ordförande
Susanna Olsen, socialchef
Sara Karlsson, nämndsekreterare
Heli Villanen, utvecklingsledare
Agneta Karlsson, ordförande demokratiberedningen
Sandra Runesson, enhetschef enheten för myndighet, vård- och omsorg
Elma Sabic, utvecklingsledare

Marja-Liisa Hautajärvi, Finska pensionärsföreningen
Birgitta Stensson, PRO Burseryd/Broaryd
Barbro Carlsson, Anderstorp SPF Seniorerna
Sonja Almgren, Anderstorp SPF Seniorerna
Lennart Carlsson, Gislaved SPF Seniorerna
Elisabeth Petersson Samson, PRO Gislaved
Lars-Ingvar Björk, Reftele SPF Seniorerna
Lars-Erik Petersson, Reftele SPF Seniorerna
Lars Larsson, Villstad SPF Seniorerna
Maija Paananen, SKPF Avd. 73 Östbo/Västbo
Harald Granlund, SKPF Avd. 73 Östbo/Västbo
Roland Olsson, RPG Anderstorp
Urban Sjöo, PRO Smålandsstenar
Barbro Englund, PRO Smålandsstenar
Marie Bokfors, Neuro Östbo/Västbo
Dennis Ernst, SRF – synskadades riksförbund
Ingela Ernst, SRF – synskadades riksförbund

I. Val av justerare

Barbro Carlsson utses att justera protokollet.

2. Digitalt utanförskap: Hur ser det ut i vår kommun och vad kan vi göra?

Heli Villanen, utvecklingsledare, och Agneta Karlsson, ordförande i demokratiberedningen, informerar om demokratiberedningens arbete och uppdrag. Demokratiberedningen arbetar med demokrati- och samhällsutveckling i Gislaveds kommun och har som uppdrag att skapa delaktighet och inkludering i kommunen. Detta genom att aktivt arbeta med medborgardialoger för att ge invånarna möjlighet att påverka politiska beslut och kommunens utveckling. Genom olika möten och enkäter samlas idéer, synpunkter och förslag från invånarna, vilket ligger till grund för politiska beslut och åtgärder. Särskilt fokus läggs på barn och unga i detta arbete. Exempel på aktiviteter som genomförs är lokalsamtal, gymnasiedialoger och medborgardialoger.

Kommunfullmäktige har gett demokratiberedningen i uppdrag att undersöka och arbeta med frågan om digitalt utanförskap. Syftet är att förstå hur det ser ut i vår kommun och vilka insatser som kan göras för att minska klyftorna i det digitala samhället. Digitalt utanförskap innebär att individer eller grupper inte har tillgång till kunskap om, eller förmåga att använda digital teknik och tjänster på ett likvärdigt sätt. Det handlar både om fysisk tillgång till internet och om förmågan att använda digitala verktyg i vardagen – från att boka vård, använda e-tjänster, handla på nätet till att delta i den digitala demokratin.

Rapporten *Svenskarna och internet 2024* visar att digitalt utanförskap är ett fortsatt problem i Sverige, särskilt bland äldre och personer med funktionsnedsättning. 32 % av personer över 75 år använder inte internet alls, 8 % av personer över 75 år uppger att de behöver hjälp med allt som rör internetanvändning och 28 % av personer med funktionsnedsättning tar regelbundet hjälp av andra för att kunna utföra ärenden på nätet.

Kommunens verksamheter arbetar på olika sätt med frågan kring digitalt utanförskap. Biblioteket erbjuder IT-hjälp varje vecka, med särskilda tider måndagar i Smålandsstenar och fredagar i Gislaved. Kommunikationsavdelningen har arbetat aktivt för att nå ut brett, inte minst genom satsningar som jubileumsmagasinet. Detta magasin är ett exempel på kommunikation som når alla invånare, även de som inte använder digitala kanaler. Träffpunktsverksamheterna ser att många äldre upplever oro och osäkerhet kring digitaliseringens snabba utveckling. För att möta detta har det funnits stöd-caféer där äldre kan få hjälp och rådgivning kring digitala verktyg. Arbetsgruppen för social hållbarhet har genomfört en målgruppsanalys som bekräftar att digitalt utanförskap är en aktuell fråga, särskilt bland äldre över 70 år och personer med funktionsnedsättning. Slutligen visar omvärldsanalysen för perioden 2023-2033 att även arbetsmarknaden påverkas av bristande digital kompetens. Grupper med låg digital förmåga riskerar att hamna utanför arbetslivet, vilket kan leda till ökad polarisering och social utsatthet i samhället.

Kommunala pensionärsrådet och funktionshinderrådet får tre frågor att diskutera i mindre grupper vilka handlar om hur människors vardag och delaktighet påverkas av digitalt utanförskap, vilka grupper i samhället som drabbas samt vad kommunen kan göra för att stötta personer i digitalt utanförskap.

Några synpunkter som lyftes under diskussionen var bland annat det begränsade utbudet av fysisk service som gör att många äldre inte kan bli självständiga i sin

vardag. De som inte är digitalt aktiva riskerar att få mindre information och bli beroende av andra för att utföra viktiga ärenden, vilket skapar en känsla av maktlöshet och minskad frihet.

En annan synpunkt som lyfts är svårigheterna som många äldre möter i kontakten med digitala tjänster, exempelvis I 177. Många har svårt att både läsa sin journal och boka tider, och flera saknar e-postadress eller har problem med att skaffa mobilt BankID – en förutsättning för att använda många digitala tjänster. Ett förslag som lyfts är att man kan undersöka hur bokbussen kan användas som en resurs för att nå fler pensionärer och ge digitalt stöd. Ett annat förslag är att hemtjänsten kan börja ställa frågor kring den ”digitala hälsan” hos äldre och att pensionärsföreningar kan få stöd för att satsa på extra utbildningar inom digitalisering.

Ytterligare en synpunkt som lyfts är att det digitala utanförskapet kan leda till ensamhet och ett ökat beroende av andra personer. Det kan också vara svårt för äldre att komma ihåg långa lösenord och koder som krävs för att logga in på olika tjänster. Dessutom ökar risken att bli lurad eller bedragen i digitala miljöer, vilket skapar oro. Det är viktigt att det alltid finns tillgängliga telefonnummer där man kan få personlig hjälp och prata med en riktig person.

3. Information om riktlinjer för handläggning inom Socialtjänstlagen – vård och omsorg

Sandra Runesson, enhetschef för enheten för myndighet, vård- och omsorg, informerar om sin verksamhet. Enheten för myndighet, vård och omsorg arbetar med att stödja invånarna i kommunen genom att hantera ansökningar och anmälningar kring olika former av vård- och omsorgsinsatser. Handläggarna inom enheten är organiserade i team, där det finns särskilda inriktningar på vårdkoordinering, mottagning och utredning. Den samordnade vårdplaneringen är en central del av arbetet, där samverkan mellan olika aktörer och enheter är viktigt för att tillgodose den enskildes behov på bästa sätt.

Varje månad tas omkring 200 ansökningar emot, och i snitt är omkring 1200 ärenden i gång samtidigt. Arbetet styrs av lagar, förordningar, rättspraxis och riktlinjer, där Socialtjänstlagen är den huvudsakliga lagstiftningen som vägledning. Inom Socialtjänstlagen finns inga tvångsregler, utan behovet måste utredas, och det måste finnas en objektiv grund för att bevilja stöd. Stödet ska baseras på den enskildes behov, och det ska säkerställas att det inte kan tillgodoses på annat sätt samt att det ska göras utifrån en bedömning av skäligen levnadsnivå.

Den hjälp som finns att få beviljad av enheten för myndighet - vård och omsorg är olika typer av hjälp i hemmet för att stödja individer i sin vardag. Det kan exempelvis vara personlig omvårdnad som hjälp med kläder, toalettbesök, dusch, förflyttningar, måltider, social samvaro och ledsagning. Dessutom finns serviceinsatser som städning, tvätt och andra hushållssysslor. Enligt Lagen om Valfrihet (LOV) har individen själv rätt att välja vem som ska utföra hemtjänstinsatserna, vilket ger en ökad valfrihet. Trygghetsservice erbjuds genom trygghetslarm, inklusive ett mobilt trygghetslarm som för närvarande används av sex personer i kommunen. För de som är i behov av kortvarigt stöd finns bistånd i form av växelvård och korttidsplatser och för långvarigare stöd kan individen beviljas bistånd i form av plats på ett vård- och omsorgsboende. Avgifterna för

vård- och omsorgsinsatser baseras på den enskildes inkomst samt hur mycket hjälp personen får.

Den 22 april 2025 uppdaterades riktlinjerna efter socialnämndens beslut om förändringen av matdistributionen. Matdistributionen finns fortfarande kvar, men enbart i form av specialkost. För övrigt har matdistributionen ersatts av insatsen inköp, vilket innebär att biståndet nu i större utsträckning handlar om stöd vid själva inköpen. Det finns även bistånd i form av måltidsstöd och social samvaro i anslutning till måltider.

Hemtjänstpersonalen hjälper också till med digital handling, vilket innebär att de kan bistå med att göra inköp via digitala plattformar om det behövs. Kommunen har genomfört en upphandling med lokala livsmedelsbutiker där kommunen står för plockavgiften, vilket underlättar för brukarna att få sina varor levererade.

Enheten för myndighet – vård och omsorg arbetar just nu med att ompröva beslut kring matdistribution. Den stora omprövningen av besluten kommer dock inte att ske förrän under hösten 2025. De som berörs av förändringarna har redan fått brev med information.

Det lyfts en synpunkt kring att det är viktigt att inte vänta med att ge information till brukare och anhöriga för att säkerställa tydlighet och trygghet för brukarna i förändringen.

4. Information om arbetet med förebyggande insatser för äldre

Elma Sabic, utvecklingsledare, informerar om sitt arbete med förebyggande insatser för äldre. En central del i arbetet är förebyggande hembesök, där man gör en helhetsbedömning av den äldres hälsa, funktion, hjälpmedelsbehov och eventuella behov av bostadsanpassningar. Syftet med dessa hembesök är att identifiera risker i hemmet och i vardagen, ge rådgivning och hitta lösningar som kan förebygga framtida problem, exempelvis fallolyckor eller försämrad hälsa. De förebyggande insatserna innefattar bland annat rådgivning kring levnadsvanor, som fysisk aktivitet och kostvanor, för att främja hälsa och livskvalitet, bedömning och rådgivning kring bostadsanpassningar och boendemiljö samt hjälpmedelsbedömning och samverkan med andra aktörer, såsom sjukgymnaster och arbetsterapeuter.

För att nå ut med information om insatser och hembesök har brev skickats ut till kommuninvånare som fyller 79 år detta år och som har trygghetslarm eller inga andra insatser idag. De förebyggande hembesöken riktar sig däremot till alla som har fyllt 65 år och som inte har några insatser idag eller enbart ett trygghetslarm. Man arbetar också med att nå ut till målgruppen genom flera kanaler, bland annat genom informationsträffar för årets 80-åringar som hålls i oktober varje år, förebyggande hembesök riktade till personer utan insatser, identifiering av äldre som fallit via kommunens fallavvikelsesystem, föreläsningar på träffpunkterna och deltagande på evenemang som Gisledegarna.

Under månaderna mars till maj startades en pilotperiod upp gällande de förebyggande hembesöken. Under pilotperioden har cirka 20 förebyggande hembesök genomförts. Resultaten från dessa besök visar att insatserna har haft positiv effekt på flera områden. Exempel på konkreta åtgärder är borttagning av mattor, installation av halkskydd och anpassningar i bostaden. I samband med

hembesöken får de äldre också information om kontaktvägar till olika stödinsatser och råd om hur man kan upprätthålla sin fysiska aktivitet och allmänna hälsa.

5. Övriga frågor

Det lyfts en synpunkt kring att kommunhusets besökssystem Gästa inte är tillgänglighetsanpassat och är svårt att använda för personer med funktionshinder.

Ordförande Ylva Samuelsson informerar om processen kring socialnämndens beslut gällande omstrukturering av vård- och omsorgslägenheter. Samhällsutvecklingsförvaltningen har fått i uppdrag att ta fram en åtgärdsvalsstudie som beskriver hur de tomställda lägenheterna kan användas i framtiden. Åtgärdsvalsstudien planeras att lyftas i kommunstyrelsen för beslut i september 2025.

Sara Karlsson, sekreterare

Ylva Samuelsson, ordförande

Barbro Carlsson, justerare